

Kaisa Haapakoski, Leena Åkerblad, Asko Tolvanen, Mikko Mäntysaari, Sami Ylistö, Sirpa Kannasoja. **Kelan ammatillisen kuntoutuksen lakiuudistus. Ihanteet, toimeenpano ja harkintavalta.** Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan raportteja 12, 2018. ISBN 978-952-284-053-0 (pdf).

LIITTEET

Liite 1. Uusi laki ja vanha laki

Liite 2. Informaatiokirje

Liite 3. Teemahaastattelun runko

Liite 4. Tapauskuvaukset

Liite 5. Kyselylomake

LIITE 1: Uusi laki ja vanha laki

Uusi laki:

Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 2005/566 Lain pykälät vuonna 2014 uudistuksen jälkeen

6 §

Ammatillisen kuntoutuksen järjestäminen

Kansaneläkelaitos järjestää vakuutetun työ- ja ansiokyvyn tukemiseksi tai parantamiseksi taikka työkyvyttömyyden estämiseksi tarkoitukseenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma on aiheuttanut tai sen arvioidaan aiheuttavan lähivuosina vakuutetun työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen. Kansaneläkelaitoksella ei ole velvollisuutta järjestää ammatillista kuntoutusta, jos ammatillinen kuntoutus on järjestetty työeläkelakien tai erityisopetusta koskevien säännösten perusteella.

Vakuutetun työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaista heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon vakuutetun kokonaistilanne. Sairauden, vian tai vamman lisäksi arvioon vaikuttavat myös muut vakuutetun työ- tai opiskelukyvyn ja ansiomahdollisuuksiin vaikuttavat tekijät, joita ovat vakuutetun fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky, elämäntilanne, taloudelliset ja sosiaaliset seikat, asumisolosuhteet, koulutus, ammatti, aikaisempi toiminta ja ikä sekä muut vastaavat tekijät. Arviossa otetaan huomioon myös vakuutetun jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka tekemistä vakuutetulta voidaan kohtuudella edellyttää. Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan kokonaistilanteen lisäksi huomioon, johtaako haettu kuntoutus todennäköisesti hakijan terveydentilaan sopivassa työssä jatkamiseen taikka hänen terveydentilaansa sopivaan työhön palaamiseen tai työelämään siirtymiseen.

7 §

Ammatillisen kuntoutuksen sisältö

Kansaneläkelaitos järjestää 6 §:ssä tarkoitettuna ammatillisena kuntoutuksena:

- 1) kuntoutustarvetta ja -mahdollisuuksia selvittäviä tutkimuksia;
- 2) työ- ja koulutuskokeiluja;
- 3) työkykyä ylläpitävää ja parantavaa valmennusta, jonka tavoitteena on mahdollistaa kuntoutujan työssä jatkaminen;
- 4) työhön valmennusta;
- 5) perus-, jatko- ja uudelleen koulutusta ammattiin tai työhön, joka sairauden, vian tai vamman rajoitukset huomioon ottaen on vakuutetulle sopivaa, sekä tällaisen koulutuksen suorittamiseksi välttämätöntä yleissivistävää koulutusta ja valmennusta;
- 6) muita 1–5 kohdassa lueteltuihin rinnastettavia, opiskelun tai työn kannalta välttämättömiä toimenpiteitä.”

(13.12.2013/973) Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua työhön valmennusta järjestetään ammatillisena kuntoutuksena silloin, jos työpaikalla suoritettuihin tai työterveyshuollon toimenpiteet eivät ole riittäviä. Lisäksi kuntoutujalle annetaan elinkeinon tai ammatin harjoittamisen tukemiseksi tarpeellinen ja kohtuullinen avustus työvälineiden ja työkonoiden hankkimista sekä oman yrityksen perustamista ja muuttamista varten. Toiminnassa olevalle yritykselle myönnetään avustusta työvälineiden ja koneiden hankintaan vain, jos laitteet tulevat kuntoutujan henkilökohtaiseen käyttöön ja niistä on hänen vajaakuntoisuutensa huomioon ottaen olennaista hyötyä hänen työstä suoriutumisessaan. Avustus myönnetään, jotta turvattaisiin kuntoutujan työllistyminen hänelle soveltuvassa ja kohtuullisen toimeentulon tuottavassa ammatissa tai työssä. Avustuksen määrä on enintään 80 prosenttia avustuksella rahoitettavan hankinnan hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista ja enintään 17 000 euroa.

Vanha laki: Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 2005/566 Lain pykälät ennen vuoden 2014 uudistusta

6 §

Ammatillisen kuntoutuksen järjestäminen

Vakuutetulla on oikeus saada työkyvyttömyyden estämiseksi tai työ- ja ansiokyvyn parantamiseksi tarkoitukseenmukaista ammatillista kuntoutusta, jos:

- 1) asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma todennäköisesti aiheuttaa sellaisen uhan, että vakuutettu tulee työkyvyttömäksi; taikka
- 2) vakuutetun työkyvyn ja ansiomahdollisuuksien on katsottava sairauden, vian tai vamman vuoksi olennaisesti heikentyneen.

Kansaneläkelaitoksella ei ole velvollisuutta järjestää ammatillista kuntoutusta, jos ammatillinen kuntoutus on järjestetty julkisesta työvoimapaikasta annetun lain (1295/2002), työeläkelakien tai erityisopetusta koskevien säännösten perusteella.

Työkyvyttömyyden uhalla tarkoitetaan tilannetta, jossa on todennäköistä, että vakuutetulle lähivuosina ilman ammatillista kuntoutusta tulisi myönnettäväksi työkyvyttömyyseläke, vaikka otettaisiin huomioon hoidon ja lääkinnällisen kuntoutuksen mahdollisuudet. Työkyvyn ja ansiomahdollisuuksien olennaista heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon vakuutetun jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja saatavissa olevalla sellaisella työllä, jonka tekemistä vakuutetulta voidaan kohtuudella edellyttää ottaen huomioon hänen koulutuksensa, aikaisempi toimintansa, ikänsä, asumisolosuhteensa ja muut näihin verrattavat seikat. Nuoren työkyky ja ansiomahdollisuudet ovat olennaisesti heikentyneet, jos sairaus, vika tai vamma aiheuttaa olennaisia rajoituksia ammatin tai työn valinnassa. Kuntoutuksen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vakuutetun ikä, ammatti, aikaisempi toiminta, koulutus, sosiaaliset ja taloudelliset seikat sekä se, johtaako haettu kuntoutus todennäköisesti hakijan terveydentilaan sopivassa työssä jatkamiseen taikka hänen terveydentilaansa sopivaan työhön palaamiseen tai työelämään siirtymiseen.

7 §

Ammatillisen kuntoutuksen sisältö

Kansaneläkelaitos järjestää 6 §:ssä tarkoitettuna ammatillisena kuntoutuksena:

- 1) kuntoutustarvetta ja -mahdollisuuksia selvittäviä tutkimuksia;
- 2) työ- ja koulutuskokeiluja;
- 3) työkykyä ylläpitävää ja parantavaa valmennusta, jonka tavoitteena on mahdollistaa kuntoutujan työssä jatkaminen;
- 4) työkliniikassa tai muussa vastaavassa laitoksessa taikka erityisistä syistä henkilökohtaisena palveluna annettavaa työhön valmennusta;
- 5) perus-, jatko- ja uudelleen koulutusta ammattiin tai työhön, joka sairauden, vian tai vamman rajoitukset huomioon ottaen on vakuutetulle sopivaa, sekä tällaisen koulutuksen suorittamiseksi välttämätöntä yleissivistävää koulutusta ja valmennusta;
- 6) muita 1–5 kohdassa lueteltuihin rinnastettavia, opiskelun tai työn kannalta välttämättömiä toimenpiteitä.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua työhön valmennusta järjestetään ammatillisena kuntoutuksena silloin, jos työpaikalla suoritettuihin tai työterveyshuollon toimenpiteet eivät ole riittäviä.

Lisäksi kuntoutujalle annetaan elinkeinon tai ammatin harjoittamisen tukemiseksi tarpeellinen ja kohtuullinen avustus työvälineiden ja työkonoiden hankkimista sekä oman yrityksen perustamista ja muuttamista varten. Toiminnassa olevalle yritykselle myönnetään avustusta työvälineiden ja koneiden hankintaan vain, jos laitteet tulevat kuntoutujan henkilökohtaiseen käyttöön ja niistä on hänen vajaakuntoisuutensa huomioon ottaen olennaista hyötyä hänen työstä suoriutumisessaan. Avustus myönnetään, jotta turvattaisiin kuntoutujan työllistyminen hänelle soveltuvassa ja kohtuullisen toimeentulon tuottavassa ammatissa tai työssä. Avustuksen määrä on enintään 80 prosenttia avustuksella rahoitettavan hankinnan hyväksyttävistä kokonaiskustannuksista ja enintään 17 000 euroa.

AMMATILLISEN KUNTOUKSEN LAINMUUTOSTA KOSKEVA TUTKIMUS Haastattelypyyntö

Olemme tekemässä Kelan ammatillisen kuntoutuksen lainmuutosta koskevaa tutkimusta. Sinut on valittu tähän tutkimukseen sattumanvaraisesti Kelan ammatillisia kuntoutuspäätöksiä ja lääketieteellisiä arvioita tekevien työntekijöiden joukosta. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää millaisia seurauksia myöntöedellytysten muutoksilla, jotka koskevat asiakkaan kokonaistilanteen ja opiskelu- tai työkyvyn huomioimista kuntoutukseen pääsyyn kriteereinä, on ammatilliseen kuntoutukseen pääsyyn ja oikea-aikaisuuteen.

Tämä Jyväskylän yliopiston toteuttama tutkimus on osa laajempaa Kelan rahoittamaa ja johtamaa Muutos-hanketta, jossa tutkitaan Kelan ammatillisen kuntoutuksen muutosten vaikutuksia asiakkaille. Pyydämme Sinua osallistumaan tähän tutkimukseen.

Haastatteluissa on yleinen ja kuvitteellisiin asiakastapauksiin liittyvä osa. Yleisessä osassa käsitellään ammatilliseen kuntoutukseen liittyvää lakiuudistusta ja sen vaikutuksia kuntoutuspäätösten tekemiseen, hakijakuntaan ja omaan työhösi. Lisäksi yleisessä osassa keskustellaan siitä, miten asiakkaan työ- ja opiskelukykyä sekä kokonaistilannetta arvioidaan hakuasiakirjojen perusteella. Kuvitteellisiin asiakastapauksiin liittyvässä osassa keskustellaan kolmesta keskenään erilaisesta asiakastapauksesta ja heidän tilanteensa arvioinnista ja kuntoutuspäätösten tekemisestä. Pyydämme Sinua tutustumaan kuvitteellisiin asiakastapauksiin ennen haastattelua. Haastattelijoina toimivat Jyväskylän yliopiston tutkimusryhmän jäsenet, jotka ovat allekirjoittaneet vaitiolositoumuksen. Haastatteluihin tulee varata aikaa noin 1,5 tuntia.

Kaikki tutkimuksen aikana kerättävä tieto käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja osallistumisen voi myös keskeyttää. Kerättyä tietoa käytetään vain tässä tutkimustiedotteessa mainittuun tarkoitukseen. Tutkimusrekisterin pitäjänä toimii Jyväskylän yliopisto. Tutkimusaineistoa käsitellään ja säilytetään voimassa olevan lainsäädännön puitteissa huomioiden henkilötiedoista ja yksityisyyden suojasta annetut määräykset. Kerätty aineisto on ainoastaan tutkimushankkeen käytössä ja sitä säilytetään luottamuksellisesti Jyväskylän yliopiston yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitoksella lukitussa tilassa. Aineisto tuhotaan tutkimushankkeen jälkeen. Tutkimus on saanut Kelan tutkimuseettisen toimikunnan hyväksynnän 19.5.2016. **Tutkimuksen tulokset julkaistaan ja niitä esitellään ainoastaan siten, että tutkimukseen osallistuneiden henkilöllisyys ei paljastu.**

Lisätietoja tutkimuksesta antaa tutkijatohtori Kaisa Haapakoski (puh.; sähköposti:).

Ystävällisin terveisin,

professori Mikko Mäntysaari
Jyväskylän yliopisto, puh., s-posti:

LIITE 3: Teemahaastattelun runko

YLEINEN OSA

A) TYÖNTEKIJÄN TYÖKOKEMUS

- Koulutus
- Työkokemus
- Kuinka kauan toiminut asiantuntijalääkärinä / etuusvastaavana / ratkaisutyön asiantuntijana

B) AMMATILLISEEN KUNTOUTUKSEEN LIITTYVÄ LAKIUUDISTUS

- Miten kuvailisit ammatillisen kuntoutuksen lakimuutosta
- Miten lakimuutoksen voimaantulo näkyi Kelalla, entä omassa toiminnassasi?
- Miten ammatillisen kuntoutuksen päätöksiä tehtiin aikaisemmin, entä nyt?
- Millaisia seikkoja on otettava huomioon ammatillisen kuntoutuksen päätöksiä tehtäessä, oletko huomannut tässä muutosta (esim. ohjeistukset)
- Mitä asiakkaan kokonaistilanne mielestäsi tarkoittaa, miten se huomioidaan nyt Kelan kuntoutuspäätöksiä tehtäessä, onko toimintaa ohjeistettu uudelleen?
- Miten teet kuntoutuspäätöksiä, mihin kiinnität nyt huomiota kun arvioit erityisesti kokonaistilannetta asiakkaiden kohdalla?
- Saatto hakijoiden asiapapereista riittävästi tietoa heidän kokonaistilanteestaan ammatillisen kuntoutuksen päätöksiä varten?
- Miten arvioisit uudistusta seuraavista näkökulmista (varhaisen puuttumisen periaate, väliinpuotoamiset, oikea-aikaisuus ja ammatillisen kuntoutuksen vaikuttavuus, ammatilliseen kuntoutukseen ohjautuminen, kuntoutuksen myöntämiseen)

C) ASIAKKAAN KUNTOUTUSHAKEMUS JA LIITTEET

- Miten tutustut hakupapereihin?
- Mitä pyrit katsomaan KU101-lomakkeesta sekä B-lausunnosta, mitkä ovat lomakkeiden tärkeimmät kohdat, entä muista mahdollisista papereista?
- Puuttuuko hakupapereista sellaista tietoa, joka olisi tarpeen?
- Mitkä asiat jäävät yleensä epäselviksi?
- Miten kokonaistilanteen, työ- ja opiskelukyvyn arviointi tapahtuu?

VINJETIT

D) VINJETIT

- Ajattele tapauksia ammatillisen kuntoutuksen hakijoina:
 - Millaisia ajatuksia kuvaukset sinussa herättävät?
 - Miten arvioisit henkilöiden työ- ja opiskelukykyä ammatillisen kuntoutuksen päätöksenteon näkökulmasta? Mitä haluaisit tietää lisää?
 - Miten arvioisit henkilöiden kokonaistilannetta ammatillisen kuntoutuksen päätöksenteon näkökulmasta? Mitä haluaisit tietää lisää?
 - Millainen kuntoutus henkilölle sopisi, entä päätös, millaisen päätöksen tapauksissa voisi tehdä ja millä perustein?

E) LOPETUS

LIITE 4: Tapauskuvaukset

TAPAUS A: Matti Järvinen

Matti Järvinen on 55-vuotias pitkän työuran tehnyt automekaanikko, joka asuu vaimonsa kanssa kahdestaan. Matti on valmistunut ammattikoulusta vuonna 1981 auton asentajaksi ja työskennellyt sen jälkeen 30 vuotta samalla työnantajalla automekaniikkona, minkä jälkeen hänet irtisanottiin tuotannollisista ja taloudellisista syistä. Muiden alojen työkokemusta hänellä ei ole. Matti on kärsinyt vuodesta 2009 lähtien toistuvista selkä- ja olkapääkipuista, joiden syyksi todettiin vuonna 2010 välilevyn pullistuma ja oikean käden olkapään kiertäjäkalvosimen tulehdus ja vamma. Matti joutui automekaniikon työssä nostelemaan paljon raskaita esineitä ja työskentelemään vaikeissa työasennoissa. Usein työasentoihin liittyi yläviistoon osien nostamista ja kiertoliikkeitä, joita hän ei enää pysty tekemään selän ja olkapään kipujen vuoksi. Matti on käynyt irtisanomisen jälkeen fysioterapiassa, jonka ansiosta oireet ovat helpottaneet. Matti oli vuonna 2015 kuntouttavassa työtoiminnassa kierrätyskeskuksella, jossa joutui nostelemaan raskaita kuormia. Sen seurauksena oireet pahentuivat uudelleen ja hän on ollut nyt puoli vuotta sairauspäivärahalla. Silti hän haluaa palata työelämään ja kouluttautua auto- tai varaosamyjäksi. Hän on selvitelty jo valmiiksi koulutusvaihtoehtoja.

TAPAUS B: Jani Nieminen

Jani Nieminen on 19-vuotias yksin asuva mies. Janilla oli jo peruskoulussa kouluvaikeuksia, mutta hän sai kuitenkin päästötodistuksen kymppiluokalta. Janilla on epäilty laaja-alaisia oppimisvaikeuksia ja todettu sosiaalisten tilanteiden pelkoa. Oppimisvaikeuksien vuoksi Jani oli peruskoulun yläasteella matematiikan, ruotsin ja englannin kielen mukautetussa pienryhmäopetuksessa. Jani aloitti peruskoulun jälkeen opinnot ammattikoulussa hotelli- ja ravintola-alalla, mutta keskeytti opintonsa toisen lukuvuoden aikana. Tällä hetkellä Jani on työttömänä työnhakijana ilman ammatillista tutkintoa tai aiempaa työkokemusta. Jani on ollut oppimisvaikeuksien vuoksi neuropsykologisissa tutkimuksissa. Jani on ollut koulun keskeyttämisen jälkeen kuusi kuukautta kuntouttavassa työtoiminnassa työttömien työllistämispalveluita tarjoavassa säätiössä. Kuntouttavan työtoiminnan aikana hän työskenteli kokoonpano-, lajittelu- ja pakkaustehtävissä. Jani ei halua opiskella, hänellä ei ole ammatillisia tavoitteita eikä hän tiedä mitä haluaisi tehdä työkseen.

TAPAUS C: Maria Korhonen

Maria Korhonen on 39-vuotias nainen, joka on valmistunut vuonna 2004 kasvatustieteiden maisteriksi. Maria on eronnut ja asuu tällä hetkellä kahdestaan 17-vuotiaan poikansa kanssa. Valmistumisensa jälkeen hän on toiminut opintosuunnittelijana, opintosihteerinä ja HR-tehtävissä monella eri työnantajalla ja ollut useaan otteeseen työttömänä. Edellisessä työssään hän oli ammattikorkeakoulussa koulutussuunnittelijan sijaisena ja sijaisuus päättyi 2011 tammikuussa. Maria on sairastanut koko aikuisikänsä ajan fibromyalgiaa, joka aiheuttaa kipuja erityisesti käsiin ja niskaan, mikä vaikeuttaa näyttöpäätetyöskentelyä, näppäimistön sekä hiiren käyttöä. Marialla on todettu myös lievää masennusta, johon hänellä on ollut lääkitys vuodesta 2013 lähtien. Lisäksi hän on ollut vuonna 2013 päihdekuntoutuksessa alkoholin käytön vuoksi, mutta tämänhetkisestä päihteiden käytöstä ei ole tietoa. Maria on myös velkaantunut maksamattomien kulutusluottojen vuoksi. Tällä hetkellä hän on työttömänä ja haluaisi työelämään, muttei tiedä pystyykö jatkamaan ja jaksamaan aiemmassa ammatissaan.

KYSELY KELAN AMMATILLISESTA KUNTOUTUKSESTA

Taustatiedot

1. Sukupuoli:

Nainen

Mies

2. Syntymävuosi (merkitse vuosiluku): _____

3. Synnyinmaa:

Suomi

Muu, mikä: _____

4. Äidinkieli:

Suomi

Ruotsi

Muu, mikä: _____

Seuraavat kysymykset koskevat perhe, talous- ja asumistilannettasi vuonna 2015.

Muistele tilannettasi, kun olit hakemassa Kelan ammatillista kuntoutusta.

5. Kuinka paljon **kotitaloutesi käytettävissä olevat kuukausittaiset tulot** olivat verojen jälkeen yhteensä vuonna 2015 sekä nykyään? Ohje: laske yhteen kuukausittaiset tulot, esimerkiksi palkkatulot, eläke, asumistuki, lapsilisä, hoitotuki, toimeentulotuki, vuokratulo. Jos tulot ovat vaihdelleet paljon, arvioi kuinka paljon tulot olivat keskimäärin.

Kuukausitulot vuonna 2015

€ / kk

Kuukausitulot vuonna 2016

€ / kk

6. Missä kunnassa asuit saadessasi päätöksen ammatillisesta kuntoutuksesta vuonna 2015?

7. Mikä oli **perheasemasi** vuonna 2015 ammatillista kuntoutusta hakiessasi:

☐ Asuin puolisoni kanssa, ei lapsia	☐ Asuin hoitolaitoksessa
☐ Asuin puolisoni ja lasten kanssa	☐ Asuin palvelutalossa
☐ Olin yksinhuoltaja, asuin lasteni kanssa	☐ Muu, mikä: _____
☐ Asuin vanhempieni/hoitajieni kanssa	_____
☐ Asuin yksin	_____
☐ Asuin tuttavieni kanssa	
☐ Asuin tukiasunnossa	

8. Mikä oli **siviilisäätysi** vuonna 2015 ammatillista kuntoutusta hakiessasi:

☐ Naimaton	☐ Eronnut
☐ Naimisissa	☐ Leski
☐ Avoliitossa	☐ Muu, mikä: _____
☐ Asumuserossa	

9. Kuinka monta henkilöä kotitalouteesi kuului mukaan lukien alaikäiset ja täysi-ikäiset lapset vuonna 2015: _____

10. Miten tyytyväinen olit vuonna 2015 mahdollisuuksiisi päästä julkisilla ja/tai muilla kulkuvälineillä Sinulle tärkeiden palveluiden äärelle (esim. kuntoutus-, sosiaali- ja terveystyöpalvelut)?

Erittäin tyytymätön	Melko tyytymätön	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	Melko tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen
1	2	3	4	5

Seuraavat kysymykset koskevat koulutus- ja opiskelutilannettasi vuonna 2015, kun olit hakemassa Kelan ammatillista kuntoutusta.

11. Mikä oli **peruskoulutuksesi** ammatillista kuntoutusta hakiessasi?

☐ Ei peruskoulutusta	☐ Lukio
☐ Kansakoulu	☐ Muu, mikä: _____
☐ Keskikoulu	☐ Kesken, mikä: _____
☐ Peruskoulu	

12. Mikä oli korkein suorittamasi koulutus ammatillista kuntoutusta hakiessasi 2015?

☐ Ei ollut ammatillista koulutusta	☐ Ammattikorkeakoulu, alempi kk-tutkinto
☐ Ammattikurssi	☐ Ammattikorkeakoulu, ylempi kk-tutkinto
☐ Ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto oppilaitoksessa	☐ Yliopisto, alempi kk-tutkinto
☐ Ammatillinen perustutkinto tai ammattitutkinto oppisopimuskoulutuksena	☐ Yliopisto, ylempi kk-tutkinto
☐ Opistotason koulutus	☐ Yliopisto, tutkijakoulutus
	☐ Muu, mikä: _____
	☐ Kesken, mikä: _____

13. Oliko koulutuksiasi mukautettu? Mukauttaminen tarkoittaa sitä, että oppimistavoitteisiin tai opetusmenetelmiin on tehty oppimista helpottavia erityisjärjestelyjä.

- Ei
- En osaa sanoa
- Kyllä, mitä ja millaisia mukautuksia?

14. Oliko Sinulla epäilty tai todettu oppimisvaikeuksia tai oppimishäiriötä ennen ammatilliseen kuntoutukseen hakemista 2015?

☐ Ei	☐ Kyllä, joku muu oli todennut oppimishäiriön
☐ Kyllä, olin epäillyt itse	☐ En osaa sanoa
☐ Kyllä, joku muu oli epäillyt	
☐ Kyllä, lääkäri oli todennut oppimishäiriön	

15. Olitko joutunut keskeyttämään jonkin tutkintotavoitteisen koulutuksen?

- En kertaakaan
- Kerran
- Kaksi kertaa
- Kolme kertaa
- Useammin kuin kolme kertaa

16. Jos olit joutunut keskeyttämään koulutuksia, mitä olivat keskeyttämisen tai keskeyttämisen syyt?

☐ Fyysinen sairaus	☐ Heikko motivaatio
☐ Psyykinen sairaus (mielenterveyden ongelmat)	☐ Ala ei ollut oikea
☐ Oppimisvaikeudet	☐ Tuen puute
	☐ Muu, mikä: _____

Seuraavat kysymykset koskevat työtilannettasi vuonna 2015.

17. Mikä seuraavista kuvaa parhaiten tilannettasi vuonna 2015, kun hait ammatilliseen kuntoutukseen?

☐ Vakituinen kokopäivätyö	☐ Työtön
☐ Määräaikainen kokopäivätyö	☐ Kotiäiti / koti-isä
☐ Vakituinen osa-aikatyö	☐ Sairausloma
☐ Määräaikainen osa-aikatyö	☐ Sairauspäiväraha
☐ Päätoiminen opiskelu	☐ Kuntoutustuki (määräaik. eläke)
☐ Työvalmennus, kuntouttava työtoiminta, työharjoittelu tai muu työllistämistoimenpide	☐ Työkyvyttömyyseläke
☐ Yrittäjä	☐ Muu eläke
	☐ Muu, mikä: _____

18. Mikä on viimeisin ammatti, jossa toimit ennen ammatilliseen kuntoutukseen hakemista vuonna 2015?

19. Kuinka raskasta työsi oli silloin, kun hait ammatilliseen kuntoutukseen? Ohje: ruumiillisesti raskas työ voi sisältää esimerkiksi runsaasti nostamista ja hankalia työasentoja. Henkisesti raskas työ voi sisältää esimerkiksi työn sisältöön ja luonteeseen tai työyhteisöön liittyvää kuormitusta. Jos olit ollut työttömänä yli vuoden ajan, voit siirtyä seuraavaan kysymykseen.

	Ei lainkaan raskasta	Hieman raskasta	Melko raskasta	Erittäin raskasta	En osaa sanoa
Oliko työsi ruumiillisten vaatimusten kannalta	1	2	3	4	9
Oliko työsi henkisten vaatimusten kannalta	1	2	3	4	9

20. Kuinka monta vuotta olit ollut kaiken kaikkiaan palkkatöissä ammatilliseen kuntoutukseen hakiessasi? Ohje: laske yhteen kaikki **palkkatyösuhteet**, joissa olit ollut ennen kuntoutuksen alkua. Työharjoittelut tai muut työllistämistoimenpiteet eivät ole palkkatyötä.

- Alle vuoden
- 1–5 vuotta
- 6–10 vuotta
- 11–20 vuotta
- Yli 20 vuotta

21. Oletko ollut tahtomattasi toistuvasti niin sanotuissa pätkätöissä?

Kyllä

En

22. Jos olit ammatilliseen kuntoutukseen hakiessasi työttömänä, niin kuinka kauan työttömyytesi oli kestänyt yhtäjaksoisesti? Ohje: laske kuinka kauan Sinulla on viimeisimmän koulutuksen, palkkatyön, sairaus- tai kuntoutuspäiväraajakson päättymisestä kuntoutuksen aloitukseen. Työvoimatoimiston järjestämät kurssit tai muut työllistämistä edistävät toimenpiteet eivät katkaise työttömyyttä.

En ollut työttömänä

Alle 3 kk

3–6 kk

7–12 kk

1–2 vuotta

3–4 vuotta

Enemmän kuin 4 vuotta

Seuraavat kysymykset liittyvät elämäntilanteeseesi Kelan ammatillista kuntoutusta hakiessasi vuonna 2015.

23. Missä määrin seuraavat fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen liittyvät tekijät haittasivat työssä tai opiskelussa selviytymistäsi tai sinne siirtymistäsi vuonna 2015 ennen ammatilliseen kuntoutukseen hakeutumista?

	Ei lainkaa n	Haittas i vähän	Haittasi kohtuulli -sesti	Haittas i melko paljon	Haittas i erittäin paljon	En osaa sano a
Terveystila	1	2	3	4	5	9
Kipu tai särky	1	2	3	4	5	9
Liikuntakyvyn ongelmat	1	2	3	4	5	9
Unettomuus tai muut unihäiriöt	1	2	3	4	5	9
Ulkomuoto tai ulkonäkö	1	2	3	4	5	9
Keskittymiskyvyn ongelmat	1	2	3	4	5	9

Huono itsetunto	1	2	3	4	5	9
Oppimishäiriöt tai muut oppimisvaikeudet	1	2	3	4	5	9
Oma päihteiden käyttö	1	2	3	4	5	9
Alakuloisuus, epätoivo, ahdistus tai masennus	1	2	3	4	5	9
Muu, mikä:						

–	1	2	3	4	5	9

24. Missä määrin seuraavat sosiaaliset tekijät haittasivat työssä tai opiskelussa selviytymistäsi tai sinne siirtymistäsi vuonna 2015 ennen ammatilliseen kuntoutukseen hakeutumista?

	Ei lainkaan	Haittas i vähän	Haittasi kohtuullisesti	Haittas i melko paljon	Haittas i erittäin paljon	En osaa sanoa
Sosiaalisten tilanteiden jännittäminen	1	2	3	4	5	9
Heikot vuorovaikutustaidot	1	2	3	4	5	9
Ryhmätoiminnan vaikeudet	1	2	3	4	5	9
Läheisen vaikea elämäntilanne	1	2	3	4	5	9
Ihmissuhteet kotona	1	2	3	4	5	9
Hankala perhetilanne	1	2	3	4	5	9
Muut ihmissuhteet tai lähiyhteisö	1	2	3	4	5	9
Syrjintä tai kiusaaminen aiemmassa / nykyisessä työ- tai opiskelupaikassa	1	2	3	4	5	9
Sosiaalisen tuen puute	1	2	3	4	5	9
Muu, mikä:						

–	1	2	3	4	5	9

25. Missä määrin seuraavat elämäntilanteeseen liittyvät tekijät haittasivat työssä tai opiskelussa selviytymistäsi tai sinne siirtymistäsi vuonna 2015 ennen ammatilliseen kuntoutukseen hakeutumista?

	Ei lainkaan	Haittasi vähän	Haittasi kohtuullisesti	Haittasi melko paljon	Haittasi erittäin paljon	En osaa sanoa
Velkaantuminen ja/tai velkasaneeraus	1	2	3	4	5	9
Riittämätön toimeentulo	1	2	3	4	5	9
Epäsäännöllinen vuorokausirytm	1	2	3	4	5	9
Vaikeudet saada töihin tai opiskeluun liittyviä tietoja	1	2	3	4	5	9
Hankalat kulkuyhteydet töihin tai opiskelupaikkaan	1	2	3	4	5	9
Ammattitaidon puute	1	2	3	4	5	9
Työkokemuksen puute	1	2	3	4	5	9
Peliriippuvuus	1	2	3	4	5	9
Muu, mikä:	_____					
–	1	2	3	4	5	9

26. Tähän voit kertoa lisää tilanteestasi, kun olit hakeutumassa ammatilliseen kuntoutukseen vuonna 2015. Kerro erityisesti, millaiset seikat vaikeuttivat opiskeluissa ja/tai työssä selviytymistä?

27. Oletetaan että työ- ja opiskelukykyysi on parhaimmillaan saanut 10 pistettä. Minkä pistemäärän olisit antanut asteikolla 0–10 työ- ja opiskelukyvyillesi ammatilliseen kuntoutukseen hakiessasi vuonna 2015? Merkitse asteikolle valitsemasi arvo (0 tarkoittaa sitä, ettet pysty lainkaan työhön).

Työkyky	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Opiskelukyky	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Seuraavat kysymykset koskevat ammatillisen kuntoutuksen hakemista vuonna 2015.

28. Millaista Kelan ammatillista kuntoutusta hait vuonna 2015?

☐ Korkeakouluopiskelua	☐ Ammatillista kuntoutuskurssia
☐ Ammattikoulutusta	☐ Työkokeilua
☐ Oppisopimuskoulutusta	☐ Apuvälineitä
☐ Pohjakoulutusta	☐ Kuntoutustutkimusta
☐ Koulutuskokeilua	☐ Tutkimuslausuntoja
☐ TYK-kuntoutusta	☐ Elinkeinotukea
☐ Ammatillista kuntoutus selvitystä	☐ Muuta kuntoutustoimenpidettä, mitä?
☐ Kuntoutustarveselvitystä	
☐ Työhönvalmennusta	
-

29. Kenen aloitteesta hait ammatillista kuntoutusta? Ehdottiko jokin taho hakemista?

☐ Ei ehdottanut, hain oma-aloitteisesti	☐ Terveyskeskus/lääkäri tms.
☐ Työnantaja	☐ Työvoimatoimisto (TE-toimisto) tai työvoiman palvelukeskus (TYP)
☐ Työeläkelaitos	☐ Mielenterveystoimisto/psykologi tms.
☐ Kela	☐ Sosiaalitoimisto/sosiaalityöntekijä tms.
☐ Koulu/oppilaitos	☐ Läheiset
☐ Liikenne/tapaturmalaitos	☐ Muu taho, mikä:
☐ Työterveyshuolto	

30. Miksi hait ammatillista kuntoutusta vuonna 2015?

31. Mitä terveydellisiä perusteluita mainitsit hakiessasi ammatilliseen kuntoutukseen vuonna 2015?

- Tuki- ja liikuntaelinsairaus (mm. reuma, nivelrikko, selkävammat)
- Hermoston sairaus (mm. epilepsia, MS-tauti, migreeni)
- Sydän- tai verisuonitauti (sepelvaltimotauti, verenpaine, aivoverenkiertohäiriöt)
- Synnynnäinen vamma, vammaisuus tai epämuodostuma
- Mielenterveyden häiriö (mm. masennus, psykoosi, ahdistuneisuushäiriö)
- Silmänsairaus
- Kuulosairaus
- Ulkoisten syiden aiheuttamat vammat (esim. tapaturma tai myrkytys)
- Muu, mikä:
- En maininnut mitään terveydellisiä perusteita

32. Mitä muita kuin terveydellisiä perusteluja mainitsit tai esitit Kelalle hakiessasi ammatillista kuntoutusta 2015? Esimerkiksi työssä ja opiskelussa selviytymiseen, tuloihin, perhetilanteeseen, nykyisiin työtehtäviin tai muihin vastaaviin seikkoihin liittyviä perusteluja.

33. Saitko apua hakemuksen laatimisessa? Jos sait, niin mistä?

En saanut

Kelan toimistolta

Kelan puhelinpalvelusta

Lääkäriltä

Sosiaalityöntekijältä

Perheenjäseneltä tai muulta läheiseltä

Muualta, mistä: _____

34. Olisitko tarvinnut lisäapua hakemuksen laatimisessa?

En

En osaa sanoa

Kyllä, millaista:

35. Pyysikö Kela lisäselvityksiä hakiessasi ammatilliseen kuntoutukseen vuonna 2015?

Pyysi hakemuslomakkeen ja sen liitteiden lisäksi uutta lääkärinlausuntoa

Pyysi hakemuslomakkeen ja sen liitteiden lisäksi muita kirjallisia selvityksiä

Pyysi koulutodistuksia

Pyysi haastatteluun Kelan toimistoon

Kelasta otettiin minuun yhteyttä puhelimitse

Kela ei tehnyt lisäselvityksiä

36. Jos Kela teki lisäselvityksiä, millaisia asioita lisäselvitykset koskivat?

37. Haitko ammatilliseen kuntoutukseen itsellesi sopivaan aikaan?

Osallistuin aivan liian aikaisin

Osallistuin jonkin verran liian aikaisin

Osallistuin juuri oikeaan aikaan

Osallistuin jonkin verran liian myöhään

Osallistuin aivan liian myöhään

38. Jos kuntoutuksen hakeminen ei ollut oikea-aikaista, kerro miksi ajankohta ei sopinut.

39. Missä määrin olet tyytyväinen Kelan toimintaan ammatillisen kuntoutuksen hakuprosessissa?

Erittäin tyytymätön	Melko tyytymätön	Ei tyytyväinen eikä tyytymätön	Melko tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen	En osaa sanoa
1	2	3	4	5	9

Seuraavilla kysymyksillä kartoitamme Kelan onnistumista eri tehtävissä.

40. Kuinka hyvin Kela onnistui seuraavissa ammatilliseen kuntoutukseen liittyvissä tehtävissä vuonna 2015. Valitse mielestäsi sopivin vastausvaihtoehto.

	Erittäin huonosti	Melko huonosti	Ei hyvin eikä huonosti	Melko hyvin	Erittäin hyvin	En osaa sanoa
Hakemiseen liittyvässä ohjeistuksessa	1	2	3	4	5	9
Hakulomakkeen selkeydessä	1	2	3	4	5	9
Hakemuksen käsittelyyn liittyvässä asiakaspalvelussa	1	2	3	4	5	9
Terveystilani selvittämisessä hakemusvaiheessa	1	2	3	4	5	9
Muiden työ- tai opiskelukykyä haittaavien tekijöiden selvittämisessä hakemusvaiheessa (esim. jaksaminen, mielenterveys, oppimishäiriöt)	1	2	3	4	5	9
Muiden kuntoutuksen kannalta merkityksellisten tekijöiden selvittämisessä hakemusvaiheessa (esim. työ- tai perhetilanne)	1	2	3	4	5	9
Ymmärrettävien perustelujen esittämisessä päätökselle	1	2	3	4	5	9

41. Missä määrin olet samaa mieltä seuraavista ammatillisen kuntoutuksen hakemiseen liittyvistä väitteistä?

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei eri eikä samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	En osaa sanoa
Kuntoutuspäätös tehtiin ilman turhaa viivytystä	1	2	3	4	5	9
Halusin kuntoutukseen omasta tahdostani	1	2	3	4	5	9
Tiesin etukäteen millaiseen Kelan kuntoutukseen haen	1	2	3	4	5	9
Minua painostettiin kuntoutukseen	1	2	3	4	5	9
Kelan palvelu oli henkilökohtaista	1	2	3	4	5	9
Kuntoutuksen hakemiseen liittyi häpeän tunnetta	1	2	3	4	5	9
Kelan palveluilmapiiri oli kannustava	1	2	3	4	5	9

42. Haluatko antaa palautetta Kelan toiminnasta ammatillisen kuntoutuksen hakuvaiheessa?

Seuraavat kysymykset koskevat Kelan tekemää päätöstä sekä sen jälkeistä tilannettasi.

43. Millaisen päätöksen sait vuonna 2015 hakemaasi ammatilliseen kuntoutukseen?

- Kuntoutus myönnettiin
- Kuntoutusta ei myönnetty
- En osaa sanoa

44. Oliko kuntoutuspäätös mielestäsi oikea? Perustele vastauksesi lyhyesti.

45. Toteutuiko hakemasi ammatillinen kuntoutus?

- Kyllä, se on päättynyt
- Kyllä, se on vielä kesken
- Kyllä, se jäi kesken
- Ei toteutunut
- En osaa sanoa

46. Jos hakemasi ammatillinen kuntoutus ei toteutunut, mikä oli pääasiallinen syy/peruste, jonka vuoksi se ei toteutunut?

47. Jos hakemasi ammatillinen kuntoutus ei toteutunut, suositeltiinko Sinulle jotain toisenlaista kuntoutusta?

48. Mikäli pääsit hakemaasi ammatilliseen kuntoutukseen 2015, valitse seuraavista vaihtoehtoista, missä määrin koet kuntoutuksella olleen vaikutusta omassa elämässäsi seuraavissa asioissa?

	Kielteinen vaikutus	Ei mitään vaikutusta	Myönteinen vaikutus	En osaa sanoa
Palkkatyössä jatkaminen tai aloittaminen	1	2	3	9
Opiskelun aloittaminen tai jatkaminen	1	2	3	9
Työkyvyn selvittäminen	1	2	3	9
Eläkkeelle siirtyminen	1	2	3	9
Työssä jaksaminen	1	2	3	9
Opinnoissa jaksaminen	1	2	3	9
Taloudellisen toimeentulo	1	2	3	9
Fyysinen kunto ja terveydentila	1	2	3	9
Psyykinen hyvinvointi	1	2	3	9
Arkielämän taidot	1	2	3	9
Työpaikan ihmissuhteissa selviytyminen	1	2	3	9
Arjen ihmissuhteissa selviytyminen	1	2	3	9
Muu tavoite, mikä:	1	2	3	9

49. Millaista palautetta haluat antaa Kelan toiminnasta yleensä?

50. Onko jotain, mitä haluaisit vielä sanoa tai tuoda esiin?

KIITOKSET VASTAUKSESTASI!